

SPIS ARTYKUŁÓW 4/2013

- 1. Jacek Olszewski-Strzyżowski, Remigiusz Drózdź**
Działania wybranych euroregionów w Polsce w zakresie turystyki
- 2. Sándor Némethy, Gábor Molnár**
Key issues of sustainable lake management
- 3. László Dinya**
Experiences of regional sustainable energy strategies
- 4. Anatolii Kornus**
Ecological situation and its dynamics in the regions of Ukraine
- 5. Iwona Pawelec**
Podejmowanie zachowań ryzykownych jako zagrożenie wewnętrzne w turystyce i rekreacji
- 6. Michal Podzimek**
Teorie liberální demokracie v díle Curtise W. Reese
- 7. Mónika Imreh-Tóth**
Entrepreneurship education: what can USA and Western Europe teach us?

**STRESZCZENIA ARTYKUŁÓW, SŁOWA KLUCZOWE
ABSTRACTS, KEYWORDS**

dr Jacek Olszewski-Strzyżowski

Wyższa Szkoła Bankowa w Gdańsku

dr Remigiusz Dróżdż

Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku

**DZIAŁANIA WYBRANYCH EUROREGIONÓW W POLSCE
W ZAKRESIE TURYSTYKI**

**Tourism development activities based on the examples
of the selected Euroregions in Poland**

Streszczenie

W artykule przedstawiono charakterystykę wybranych Euroregionów w Polsce, oraz ich działania w zakresie rozwoju turystyki. Przeanalizowano Euroregiony: Bałtyk, Pro Europa Viadrina, Pomerania oraz Program Sąsiedztwa (PS) Polska-Białoruś-Ukraina. Analiza obejmująca okres 2005-2010, wskazała na rozwój (zwłaszcza w postaci realizowanych przez Euroregiony projektów) różnych typów turystyki oraz produktów turystycznych.

Słowa kluczowe: Euroregion, turystyka.

Abstract

The article presents the characteristics of the selected Euroregions in Poland, as well as their activities in the field of the tourism development. The analyzed Euroregions include: Baltic, Pro Europa Viadrina, Pomerania and the Neighbourhood Programme (NP) Poland – Belarus - Ukraine. The conducted analysis, which covered the period between 2005-2010, showed the development (especially in the form of projects implemented by Euroregions) of different types of tourism and tourism products.

Keywords: Euroregions, tourism

Dr. Sándor Némethy

University of Göteborg, Sweden; WSTiE, Sucha Beskidzka, Poland

Gábor Molnár

Lake Balaton Development Coordination Agency (LBDCA), Siófok, Hungary

KEY ISSUES OF SUSTAINABLE LAKE MANAGEMENT

Kluczowe problemy związane ze zrównoważonym zarządzaniem jeziorem

Abstract

Lakes constitute an important group of natural resources due to their ecosystem services and often unique cultural environments. Climate change is a growing concern, which particularly strongly affects shallow lakes. Analyzing the key factors of sustainable local and regional development in the vicinity of lakes, assessing the environmental risks of pollution, large scale agriculture, waste management and energy production, we propose a complex, stakeholder based management system and holistic regional development in lake areas, which will preserve natural ecosystems without compromising the sustainable use of ecosystem services. Regional and local production and use of renewable energy is essential both for environmental and economical sustainability. Tourism is particularly important as one of the main uses of lakes, but also an environmental risk for natural ecosystems when mass tourism and short-sighted profit is the driving force.

Keywords: lake, sustainable development, sustainable management, tourism

Streszczenie

Jezióra stanowią ważną grupę zasobów naturalnych ze względu na swój ekosystem i często unikalne kręgi kulturowe. Coraz poważniejszym problemem jest jednak zmiana klimatu, która szczególnie silnie wpływa na jeziora płytkie. Autorzy zanalizowali kluczowe czynniki zrównoważonego rozwoju lokalnego i regionalnego obszarów położonych w sąsiedztwie jezior. Dokonali też oceny zagrożeń dla środowiska, zanieczyszczenia, skutków rolnictwa prowadzonego na szeroką skalę, gospodarki odpadami i produkcji energii. Zaproponowali kompleksowy system zarządzania oparty o wiedzę interesariuszy oraz zasady rządzące holistycznym rozwojem regionalnym obszarów położonych nad jeziorami, które mają na celu zachowanie naturalnych ekosystemów bez uszczerbku dla ich zrównoważonego wykorzystania. Regionalna i lokalna produkcja oraz wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych mają zasadnicze znaczenie zarówno dla równowagi środowiska, jak i dla zrównoważonego rozwoju gospodarczego. Szczególną rolę odgrywa turystyka, gdyż głównie w turystyce wykorzystywany jest potencjał jezior. Niesie to ze sobą również ryzyko naruszenia naturalnych ekosystemów, które powstaje wówczas, gdy siłą napędową jest turystyka masowa i krótkowzroczne nastawienie na zysk.

Słowa kluczowe: jeziora, zrównoważony rozwój, zrównoważone zarządzanie, turystyka

Dr. László Dinya
Károly Róbert College, Gyöngyös, Hungary

EXPERIENCES OF REGIONAL SUSTAINABLE ENERGY STRATEGIES
Doświadczenia strategii regionalnych na rzecz zrównoważonej energii

Abstract

Despite of the struggle to move forwards to use the renewable energy sources there are institutional and other barriers preventing progress and slowing the process. The scope of this article aims to increase knowledge on how SE strategies (SES) can be boosted at a regional level. One of the main approaches for boosting SES is through the development of comprehensive regional strategies, which integrate all of the main regional stakeholders (industries, regional authorities, R&D bodies) into regional development programs. We present the main results from the RESGen project aiming the elaboration of this kind of strategies for 4 EU-regions and implementing the procedure developed within the project.

Keywords: sustainable energy, regional strategy, RESGen

Streszczenie

Pomimo usiłowań i starań, aby w coraz większym stopniu wykorzystywać odnawialne źródła energii, rozliczne bariery instytucjonalne i przeszkody innego rodzaju uniemożliwiają postęp i spowalniają ten proces. Niniejszy artykuł ma na celu poszerzenie wiedzy na temat strategii SE (SES) oraz sposobu, w jaki mogą być one wzmocnione na poziomie regionalnym. Jedną z głównych metod wzmocnienia SES jest rozwój kompleksowych strategii regionalnych, które integrują wszystkie najważniejsze podmioty regionalne (przemysł, władze regionalne, instytucje B+R) w ramach programów rozwoju regionalnego. Autorzy prezentują główne wyniki projektu RESGen mającego na celu opracowanie tego rodzaju strategii dla czterech regionów UE oraz wdrożenie procedury opracowanej w ramach projektu.

Słowa kluczowe: energia odnawialna, strategia regionalna, RESGen

Dr. Anatolii Kornus, PhD
Sumy State Pedagogical University, Ukraine

**ECOLOGICAL SITUATION AND ITS DYNAMICS
IN THE REGIONS OF UKRAINE**
Sytuacja ekologiczna i jej dynamika w regionach Ukrainy

Streszczenie

Różne antropogeniczne zakłócenia i degradacja zasobów naturalnych nie poprawiają stanu środowiska na Ukrainie. Emisja zanieczyszczeń powietrza jest nadal wysoka, mimo że znacznie spadła w porównaniu z rokiem 1990. W pracy dokonano analizy dynamiki spożycia wody z naturalnych zbiorników wodnych i dynamiki powstawania ścieków, a także wytwarzania i utylizacji odpadów. Dla tych wskaźników jakości środowiska uzyskano linie/ę trendu, co pozwoliło na przewidywanie wielkości do 2015 roku.

Słowa kluczowe: emisja zanieczyszczeń, pobór wody, zrzuty ścieków, wytwarzanie odpadów, utylizacja odpadów, Ukraina

Abstract

In accordance with the various anthropogenic disturbances and degradation of natural resources is created the appropriate environmental situation. In Ukraine, the environmental situation is remains rather tense. Emissions of air pollutants remain high, although it declined significantly as compared with the 1990. In our study was analyzed the dynamics of the water withdrawal from natural water bodies and discharges contaminated wastewater into surface water, and also generation of wastes and utilization of wastes. For these indicators of environmental quality were derived trend's lines, which allowed to predict their amount to 2015.

Keywords: emissions of pollutants, water withdrawal, wastewater discharges, wastes generation, utilization of wastes, Ukraine

mgr Iwona Pawelec

Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu

**PODEJMOWANIE ZACHOWAŃ RYZYKOWNYCH JAKO ZAGROŻENIE
WEWNĘTRZNE W TURYSTYCE I REKREACJI
Taking risky behaviour as an internal threat in tourism and recreation**

Streszczenie:

Aktywność fizyczna pozwala zaspokajać człowiekowi potrzebę bezpieczeństwa w sposób, który nie zakłada unikania zagrożeń jakie stwarza otaczający go świat zewnętrzny. Ryzyko w plenerowej rekreacji ruchowej podejmowane jest celowo i świadomie w celu maksymalizacji wrażeń płynących z aktywnej formy spędzania czasu wolnego. Subiektywne czynniki zagrożeń odgrywają znaczącą rolę w kształtowaniu wypadkowości, gdyż bardzo często w warunkach obiektywnie dogodnych dochodzi do niebezpiecznych zdarzeń na skutek błędów osobistych. Celem opracowania jest poznanie uwarunkowań zachowań ryzykownych pod kątem zagrożeń w działalności turystyczno-rekreacyjnej zależnych od człowieka. Przeanalizowano stan wiedzy w zakresie zachowań ryzykownych. Teorie ryzyka istotne dla badań turystyki i rekreacji to teoria poszukiwania wrażeń Zuckermanna oraz teoria ryzyka stymulacyjnego i instrumentalnego Zaleśkiewicza. Uwarunkowania oceny ryzyka są bardzo złożone i mogą mieć charakter ilościowy oraz jakościowy. Zachowania ryzykowne są nieodłącznie związane z działalnością turystyczno – rekreacyjną w plenerze. Występują one celowo i są realizacją potrzeby stymulacji i doświadczenia silnych wrażeń. Zatem uprawianie aktywności plenerowej można uznać za sytuacje ryzyka stymulacyjnego, w których nie wykorzystuje się ilościowych wymiarów percepcji ryzyka.

Abstract

Physical activity can satisfy human need for security in a way that does not require avoidance of threats posed by the external world around him. The risk in outdoor recreational activity is undertaken deliberately and consciously in order to maximize impressions of active forms of leisure activities. Subjective risk factors has significant influence for occurrence of accidents, because in objectively advantageous conditions hazardous events occur very often as a result of personal mistake. This article illustrates the basic issues regarding determinants of risky behavior in tourism and recreation dependent on individual. The risk theory relevant to the study of tourism and recreation are: the concept of sensation seeking developed by Zuckermann and the concept of stimulating and instrumental risk. Determinants of risk assessment are very diversity and can be quantitative and qualitative. Risky behaviors are strongly connected to outdoors activities. Thus, the practicing outdoor activities may be regarded as situations of stimulating risk, which the quantitative dimensions of risk perception are not used in.

Keywords: bezpieczeństwo w turystyce i rekreacji, ryzyko, zagrożenia wewnętrzne

PaedDr. ICLic. Mgr. Michal Podzimek, Th.D.
Technická univerzita v Liberci, Česká republika

TEORIE LIBERÁLNÍ DEMOKRACIE V DÍLE CURTISE W. REESE
Teoria liberalnej demokracji w dziele Curta W. Reese'a
The theory of liberal democracy in the work of Curt W. Reese

Anotace:

Politologický text představuje zpracování teorie liberální demokracie a demokratického humanismu C. W. Reese z první poloviny dvacátého století. Autor textu se zabývá rozborem postulátů liberálního pojetí demokracie a ukazuje, že se jedná o systém, který stojí na postulátech, které se v dějinách posledních století neosvědčují jakožto celospolečensky nosné. Autor textu nechce teorii liberální demokracie podrobovat pouhé kritice, ale na druhé straně zpochybňuje víru demokratů, že by liberálně demokratický řád byl něčím více, nežli jednou z dalších idejí a přáním určité části lidstva.

Streszczenie

Teoria demokracji liberalnej przechodzi głęboki kryzys, który domaga się rzetelnej analizy tła historycznego sięgającego prac C. W. Reese'a – amerykańskiego teoretyka żyjącego w pierwszej połowie XX wieku. Niniejsza rozprawa rozwija krytyczną perspektywę Reese'a, omawiając podstawowe, powszechne w jego czasach postulaty demokracji liberalnej, które również dzisiaj mają ogromne znaczenie. Najbardziej przekonujący argument krytyki Reese'a dotyczy wiary demokratów liberalnych. C. W. Reese traktuje idee liberalizmu jako punkt na niekończącej się linii ideałów społeczeństwa i myślenia życzeniowego, które reprezentują jedynie wybraną część ludzkości.

Słowa kluczowe: humanizm, demokracja liberalna, idealizm, republika, wspólnota ludzka

Abstract

Theory of liberal democracy undergoes a deep crisis that call for profound analysis of historic background dating back to American theorist C. W. Reese who lived the first half of 20th century. Essay develops his critical perspective dealing with fundamental postulates of liberal democracy common to his time that is of utmost importance today as well. The most compelling argument of his criticism concerns the faith of liberal democrats. C. W. Reese takes the ideas of liberalism to be one point of unending line of community-ideals and wishful thinking that represents but selected part of humanity.

Keywords: humanism, liberal democracy, idealism, republic, Commonwealth of man

Mgr. Mónika Imreh-Tóth
University of Szeged, Hungary

**ENTREPRENURSHIP EDUCATION:
WHAT CAN USA AND WESTERN EUROPE TEACH US?**

**Nauka przedsiębiorczości: czego mogą nas nauczyć
Stany Zjednoczone Ameryki i Europa Zachodnia?**

Abstract

The engagement of universities in economic and entrepreneurship development has been foregrounded in the past few years. They are connected to daily economy in many ways, but the promotion of becoming an entrepreneur is particularly important, since significant proportion of knowledge-based SMEs emerge from the universities. In the study we examine the best practices of universities leading in the field of entrepreneurship education in the USA and Western Europe. We present some possibilities to advance, paying particular attention to the potential domestic adaptation of best practices. After familiarizing with the strategies and methods of the TOP American and Western European universities, we filter the widest possible range of the best practices adaptable by Eastern European universities from the given examples. Obviously, through simple copying we are not able to achieve such results as in the United States and Western Europe, we have to consider significant cultural differences.

Keywords: entrepreneurship education, American universities, Western European universities, entrepreneurship education methods

Streszczenie

W ostatnich latach można zaobserwować wzmożone zaangażowanie uniwersytetów w rozwój gospodarczy i rozwój przedsiębiorczości. Uniwersytety są powiązane z codziennym życiem gospodarczym na wiele sposobów, jednak szczególnie istotna jest promocja przedsiębiorczości, gdyż znaczna część małych i średnich przedsiębiorstw opartych na wiedzy pochodzi ze środowisk uniwersyteckich. Niniejsza praca prezentuje najlepsze praktyki uczelni będących liderami w zakresie nauczania przedsiębiorczości w USA i Europie Zachodniej. Autorzy opisują kilka możliwości rozwoju w tej dziedzinie, zwracając szczególną uwagę na potencjalne dostosowanie najlepszych praktyk do rzeczywistości państw wschodnioeuropejskich. Po zapoznaniu się ze strategiami i metodami stosowanymi przez wiodące uczelnie amerykańskie i zachodnioeuropejskie, autorzy wybrali szeroki zakres przykładowych najlepszych praktyk możliwych do zastosowania w uczelniach Europy Wschodniej. Niewątpliwie poprzez proste kopiowanie metod nie jesteśmy w stanie osiągnąć takich samych wyników, jakie osiągnięto w USA i Europie Zachodniej; musimy wziąć pod uwagę istotne różnice kulturowe.

Słowa kluczowe: nauczanie przedsiębiorczości, uniwersytety amerykańskie, zachodnioeuropejskie uczelnie, metody nauczania przedsiębiorczości